

Posudok habilitačnej práce PaedDr. PhDr. Martina Jurašeka, PhD.: *Špecifická sociálnej práce s utečencami v podmienkach Slovenskej republiky*. 110 s.

Habilitačná práca PaedDr. PhDr. Martina Jurašeka, PhD. je tematicky ukotvená v problematike, ktorú aktuálne pociťuje – priamo aj nepriamo, politicky aj občiansky – najmä verejnosť v jednotlivých štátoch Európske únie. Ide o tému, s ktorou sa vyrovnávajú aj občianski aktivisti a odborníci rozličných profesií, zvlášť z oblasti sociálnej práce, medicíny, ekonómie, azylového práva, politológie, sociológie, kultúrnej antropológie, ale azda najviditeľnejšie sa utečeneckou témou zaoberajú politici rozličných straníckych, ideologických a hodnotových orientácií – liberálnych, neoliberalných, ľavicových, konzervatívnych či krajne pravicových. Utečenecká téma, či si to pripúšťame alebo nie, nastoľuje zrkadlo našej povahy, nášmu charakteru, našej duchovnej, sociálnej, etnickej, a občianskej výbave, našim predstavám o tolerantnom správaní, našim kultúrnym zvyklostiam, zvykovým obmedzeniam či empatickým predpokladom.

Je celkom pochopiteľné, že posudzovaná habilitačná práca dr. Jurašeka nemohla obsiahnuť celý rad problémových okruhov spojených s témou utečencov. Jej autor sa preto zamerail iba na jeden z týchto okruhov, a to na špecifická činnosti sociálnych pracovníkov s určitými skupinami utečencov. Napriek tomuto úzkemu tematickému vymedzeniu práca mala značné ambície, a to nielen teoretického, ale aj prakticko-aplikatívneho charakteru.

Teoretická časť habilitačnej práce, ktorá tvorí takmer tri štvrtiny jej obsahu, je rozdelená na tri tematické okruhy. V prvom okruhu habilitant vymedzil terminologické otázky migrácie, ďalej načrtnol základné tézy niekoľkých migračných teórií a otvoril tému príčin a dôsledkov migrácie a účinnosti súčasnej migračnej politiky. K tomu treba poznamenať, že v terminologickej téme a v téme migračných teórií dr. Jurašek „siahol“ na osvedčené odborné zdroje, ktoré spoľahlivo zadefinovali, okrem iného, aj obsahovo blízke pojmy ako azylant, utečenec, odídenec či cudzinec, a dostatočne identifikovali aj problematiku typológie migračných teórií. Pri uvádzaní príčin a dopadov migrácie habilitant prejavil značnú dávku samostatného uvažovania, najmä pri úvahách o pozitívnom a negatívnom dopade migrácie. Podrobnejšie a samostatnejšie mali byť interpretované kultúrne a politické dôsledky migrácie, ktoré možno považovať za najčastejší a najväčší zdroj nedorozumení a konfliktov medzi komunitou migrantov a obyvateľstvom hostiteľskej krajiny.

V časti práce venovanej vývoju migračnej politiky sa habilitant venoval migračnej politiky Slovenskej republiky, ktorý dopĺňa a usúvzťažňuje s vývojom migračnej politiky Európskej únie. V tejto súvislosti vyvstáva otázka, ako ovplyvňuje aktuálne politické dianie v Európskej únii a súčasná migračná kríza proces prípravy nových, resp. úpravu starších legislatívnych dokumentov súvisiacich s migračnou politikou Európskej únie. Podobná otázka vyvstáva aj v súvislosti s právnymi úpravami slovenského azylového práva, ktoré by mali odrážať aktuálny vývoj politického riešenia migračnej krízy.

Záver prvej časti habilitačnej práce, ktorú možno považovať za dominantnú tematickú oblasť jej teoretickej zložky, sa dotýka sociálnej práce s utečencami. Vzhľadom na problematiku ukotvenú v oblasti sociálnej práce, dalo sa predpokladať, že ju habilitant vytvorí prevažne z vlastných výskumov. Žiaľ, nie je to tak. Jej výskumné pozadie tvorí iba séria poznatkov iných odborníkov (Matoušek, Mátel, Schavel, Brnula, Kmec, Sedláková, Strieženec, Kopnica, Žáková, Brezák, Burgerová a. i.) zaoberajúcich sa teoretickými otázkami sociálnej práce, azylovými zariadeniami, azylovým konaním, pobytovými tábormi, činnosťou sociálnych pracovníkov, modelmi integrácie, špecifickými skupinami utečencov a inými dôležitými témami.

Druhú, empirickú časť habilitačnej práce, tvorí prieskum, ktorým jej autor chcel „...zistiť vplyv sociálnej práce a sociálneho pracovníka na úspešnú integráciu utečenca do majoritnej spoločnosti, zhodnotenie postojov utečencov k pomoci, ktorú poskytuje sociálna práca v jednotlivých azylových zariadeniach a integračnom stredisku ako aj následne po udelení azylu alebo doplnkovej ochrany“ (s. 71). Prieskum realizoval osvedčenými metódami (kauzistikou, riadeným rozhovorom), ktorými sa zisťujú názory respondentov vo výskumnej vzorke. Habilitant sa rozhodol pre kazuistiku 8. utečencov tvoriacich výskumnú vzorku, ktorí na území Slovenskej republiky majú udelenú doplnkovú ochranu alebo azyl. Napriek dobre zvolenej vzorke a cielene orientovanému rozhovoru je namieste otázka, či táto vzorka je dostatočne reprezentatívna z hľadiska tvorby relevantných záverov a odporúčaní pre prácu s utečencami. Okrem toho nemožno zabudnúť na fakt, že úspešná integrácia utečenca sa nezaobíde bez kvalitnej práce sociálneho pracovníka v azylovom zariadení. Žiaľ, tejto problematike venovala habilitačná práca len okrajovú pozornosť.

Habilitačná práca PaedDr. PhDr. Martina Jurašeka, PhD. spĺňa základné kritéria kladené na tento typ kvalifikačnej práce. Treba však upozorniť, že k jej kvalite mohol prispieť samotný habilitant aplikovaním výsledkov vlastného teoretického a aplikovaného výskumu

z oblasti sociálnej práce a migračných politík. Napriek uvedenému navrhujem, aby menovanému bol po úspešnom habilitačnom konaní udelený titul docent v odbore sociálna práca.

Košice 7. 3. 2016

prof. PhDr. Marcela Gbúrová, CSc.